

Knižničný

SPRAVODAJCA

Časopis pre verejné knižnice
Trnavského samosprávneho kraja

Značenie:

TT TRNAVSKÝ
SK SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

ROČNÍK: 49
ČÍSLO: 1
ROK: 2022

SLOVO NA ÚVOD	3
Z NAŠICH KNIŽNÍC	4
PREHĽAD VÝSLEDKOV ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC TRNAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA ZA ROK 2021	4
23. ROČNÍK TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC VO VEREJNÝCH A AKADEMICKÝCH KNIŽNICIACH TTSK	10
NOC S ANDERSEKOM 2022	12
AKO SME OSLÁVILI 70. VÝROČIE ZALOŽENIA GALANTSKEJ KNIŽNICE	14
MURALOM OSLOVUJE KNIŽNICA SÚČASNÝCH ĽUDÍ	18
REVITALIZÁCIA OBECNÝCH KNIŽNÍC V OKRESE DUNAJSKÁ STREDA	20
KNIŽNICA SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA	23
KNIŽNICA AKO SPONZOR FUTBALOVÉHO KLUBU, ALEBO AJ ZO ŠPORTOVCA MÔŽE BYŤ POUŽÍVATEĽ KNIŽNICE	25
KNIHY AŽ K VÁM DOMOV	27
95 RUŽÍ PRE KNIŽNICU	28
GRANTOVÉ PROJEKTY V KNIŽNICIACH TTSK	30
VZDELÁVANIE KNIHOVNÍKOV	32
AKTÍVNE SA UČÍME OD ÚSPEŠNÝCH	32
KNIŽNICE SENIOROM	34
KNIŽNICA, KTORÁ SPÁJA	36
NA UČENIE NIE JE NIKDY NESKORO	40
SPOLOK SLOVENSKÝCH KNIHOVNÍKOV A KNIŽNÍC	42
VOLEBNÝ ROK V KRAJSKEJ POBOČKE SSKK	42
EXKURZIA DO BRODZIAN	43
METODICKÉ MATERIÁLY PRE KNIŽNICE	46

SLOVO na úvod

Knižnice v rýchlej mediálnej dobe sú viac menej mimo záujmov tých, ktorí vyberajú a vytvárajú prioritné celospoločenské témy, alebo odкрývajú problémy. Prirodzene, pre mnohých z nás, ktorí robia v priestoroch knižníc, môže byť nezáujem o knihovnícku prácu a služby pre verejnosť frustrujúci. Hlavne, ak je práca spoločensky i finančne nedocenená. No, ako to býva s pravdou i s poznáním, pod-

statné odкрýva čas, tak ako i pravé hodnoty. V oblasti knižníc a práce knihovníkov to platí dvojnásobne. Už dnes odkrýl čas, že to, čo je na predných stranách novín, na obrazovkách médií v najsledovanejšom čase, delí spoločnosť a začína človeka unavovať. Začínáme tušiť, že podstata problémov je kdesi inde. To, že knižnice neboli súčasťou sklamaní z videného či počutého, je do určitej miery našou výhodou.

V dobe rýchlo tečúcich informácií, podnetov a obrazov, ktorých množstvo nie je jednotlivec schopný v plnom rozsahu spracovať, stúpa význam ostrovov s pevnou pôdou pod nohami, priestorov, v ktorých sa človek môže zastaviť, porozprávať a konfrontovať videné, počuté a myslené s realitou života. K takýmto ostrovom, miestam s pevnou pôdou pod nohami, patria aj knižnice, ktoré svojou náplňou a zameraním odolali a odolávajú jednoduchým senzáciám, náladám, rýchlosti, individuálnemu presadzovaniu, či sebaaprezentáciám zameraným na efekt.

Prečo považujem knižnice, ktoré sú z hľadiska záujmu médií, časti politikov i spoločnosti nedocenené, za ostrovy záchrany a pevnej pôdy pod nohami? Pretože v dobe všeobecnej nedôvery, dezinterpretácií a kríz identity sú práve knižnice miestom a zdrojom stability, pamäti, inšpirácie a kultúry, priestorom základnej orientácie a vzdelávania, komunitnými centrami i etablovanými inštitúciami pre všetkých, ktorých fundamentom sa stalo slovo.

Zrýchľujúci a zväčšujúci sa tok informácií bez poznania kontextu vedie k destabilizácii myslenia i spoločnosti. Avšak knižnice:

- vďaka uchovávaní toho, čo obstálo v čase, sa stávajú jedným

- z dôležitých stabilizátorov kontinuity myslenia;
- vďaka výberu textov, kníh a prezentácií môžu zvyrazňovať tie autorské diela, ktoré obsahom i formou pomáhajú porozumieť súčasným trendom i prúdom v informačnom toku (spolupráca s pedagógmi, autormi kníh, psychológmi...);
- mapovaním vydavateľských diel a textov otvárajú spoločenské diskusie o podstatných a relevantných témach;
- vďaka knižničným fondom a databázam sú zárukou overených informácií a prirodzeným zdrojom ich hľadania a orientácie.

Ak dokážeme túto skutočnosť v spolupráci so školami, médiami a autormi kníh čoraz viac zvyrazňovať a presadzovať, tak verím, že sa otvorí zrak aj tým, ktorí dnes ešte nedoceňujú úlohu knižníc a hľadajú len rýchle riešenia.

To, čo je však najdôležitejšie, aby sme do doby, kým v spoločnosti príde k porozumeniu úlohy knižníc, neupadali na duchu, ale aby sme si vzájomne dokázali pomôcť a spoločne potvrdzovali význam knižníc ako ostrovov ľudskosti, kritického a kontinuálneho myslenia i vzájomného dorozumenia.

*Ing. Pavol Tomašovič
riaditeľ Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave*

Z NAŠICH KNIŽNÍC

PREHĽAD VÝSLEDKOV ČINNOSTI VEREJ- NÝCH KNIŽNÍC TRNAVSKÉHO SAMO- SPRÁVNEHO KRAJA ZA ROK 2021

Rok 2021 bol pre knižničnú sieť na celom Slovensku druhým zaťažkávajúcim rokom. Pandémia koronavírusu, ktorá prepukla v roku 2020, naberala ďalej na sile a s výnimkou letného obdobia ovplyvňovali chod knižníc rôzne protipandemické opatrenia. Na jar roku 2021 vláda opätovne nariadila štátny „lockdown“. K postupnému uvoľňovaniu prišlo až v máji 2021. Knižnice začali opätovne otvárať svoje brány s rôznymi obmedzeniami, ako napr. zníženie počtu návštevníkov

knižnice v prepočte na meter², zníženie počtu otváracích hodín alebo eliminácia služieb na výdajné okienko. Všetky tieto obmedzenia radikálne ovplyvnili merné ukazovatele činností knižníc, a preto treba štatistiku činností knižníc za rok 2021 považovať za špecifické vyhodnotenie, ktoré nie je možné plnohodnotne porovnávať s rokmi bez pandémie. Avšak stojí zato všetky ukazovatele porovnať s predošlým rokom, v ktorom prepukla pandémia COVID 19.

Prehľad výsledkov činnosti VK TTSK je spracovaný na základe podkladov, ktoré jednotlivé verejné knižnice poskytli metodickému oddeleniu Knižnice Juraja Fándlyho na základe žiadosti tohto oddelenia.

SIEŤ KNIŽNÍC

V roku 2021 bolo súčasťou knižničného systému Trnavského samosprávneho kraja (TTSK) 219 verejných knižníc, z toho 130 fungujúcich a 89 stagnujúcich knižníc:

- 1 regionálna knižnica s krajskou pôsobnosťou (Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave),
- 3 regionálne (Galantská knižnica v Galante, Záhorská knižnica v Senici a Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede),
- 13 mestských (Leopoldov, Piešťany, Hlohovec, Vrbové, Gabčíkovo, Šamorín, Veľký Meder, Sereď, Sládkovičovo, Skalica, Gbely, Šaštín-Stráže, Holíč),
- 9 obecných knižníc s profesionálnym zamestnancom,
- 193 obecných knižníc s neprofesionálnym zamestnancom (z toho 104 fungujúcich a 89 stagnujúcich obecných knižníc),
- 1 zrušená obecná knižnica (Dobrohošť).

Tak ako v roku 2020 aj v roku 2021 evidujeme trend preradovania funkčných

obecných knižníc do stagnácie. V roku 2021 sa preradilo do stagnácie 15 knižníc (4 knižnice pribudli v okrese Dunajská Streda, po jednej v okrese Hlohovec a v okrese Piešťany, 3 v okrese Senica, 3 v okrese Skalica a taktiež 3 v okrese Trnava). Prišlo však aj k obnoveniu činnosti v troch knižniciach, a to v obecných knižniciach v Trhovej Hradskej a Vydranoch v okrese Dunajská Streda a v obecnej knižnici v Krakovanoch, okres Piešťany.

Neustály nárast stagnujúcich knižníc v porovnaní s rokom 2019 je aj dôsledkom pandémie, ktorá poznačila posledné dva roky. Od vzniku pandémie prešlo do stagnácie (teda za rok 2020 a 2021) až 32 knižníc. Veľa knižníc po uvoľnení opatrení prešlo do stagnácie aj z dôvodu nízkeho záujmu zo strany občanov o služby knižníc.

Po pandemických opatreniach a zatvorení knižníc sa až 42 knižníc rozhodlo po opätovnom uvoľnení opatrení zostať v stagnácii, a tak dočasne neposkytovať svoje služby až do roku 2022.

KNIŽNIČNÝ FOND

Údaje o knižničnom fonde VK TTSK sú uvádzané len za fungujúce verejné knižnice.

Knižničný fond VK TTSK tvorilo spolu 1 569 709 knižničných jednotiek (ďalej kn. j.), čo je o 58 325 kn. j. menej ako v roku 2020. Keďže údaje sú uvádzané len za fungujúce knižnice, celkový počet kn. j. je logicky ovplyvnený aj počtom fungujúcich a stagnujúcich knižníc, ktorých počet sa každoročne mení. Výraznejší nárast stagnujúcich knižníc v roku 2021 mal radikálny dopad na pokles knižničných jednotiek vo fonde knižníc. Navýšenie knižničného fondu vykázal jedine okres Piešťany (+1 355 kn. j.). Z celkového počtu kn. j. tvorí 419 595 kn. j.

(-12 561) odborná literatúra pre dospelých, čo je 26,73% knižničného fondu. Krásna literatúra pre dospelých je zastúpená 712 322 kn. j. (-26 857), čo je 45,38 %. Odborná literatúra pre deti predstavuje 82 466 kn. j. (-2 823), čo je 5,25 % a krásna literatúra pre deti a mládež predstavuje 355 326 kn. j. (-16 084 kn. j.), čo je 22,64 % z celkového počtu kn. j. Najviac je zastúpená literatúra pre dospelých, pričom prevažuje krásna literatúra. Počet kn. j. literatúry pre dospelých v roku 2021 predstavoval 72,11 % z celkového počtu kn. j.

Priemerná cena 1 knižničného dokumentu získaného kúpou v roku 2021 bola 10,99 €, čo je pokles o 32 centov na knižničnú jednotku.

Celkovo bol v roku 2021 vo VK TTSK zakúpený knižničný fond v hodnote 335 760 €, čo je o 117 707 € viac ako v roku 2020.

Jedným zo zdrojov finančných prostriedkov na nákup knižničného fondu boli aj dotácie z Fondu na podporu umenia, z ktorého v roku 2021 verejné knižnice TTSK získali spolu 206 688 €, čo je o 74 338 € viac ako v roku 2020.

VÝPOŽIČKY A SLUŽBY

Verejné knižnice TTSK zrealizovali v roku 2021 spolu 729 587 (-178 004) výpožičiek knižničných dokumentov. Radikálny pokles počtu výpožičiek vykázali všetky okresy. Tento pokles bol spôsobený pretrvávajúcou pandemiou, vďaka ktorej museli všetky prevádzky na určitý čas pozastaviť svoje služby, čo okrem zníženia výpožičiek spôsobilo, že mnohé knižnice zostali v stagnácii do konca roka.

Priemerný počet výpožičiek v roku 2021 na 1 obyvateľa TTSK bol 1,64 (-0,35) výpožičky, každý registrovaný používateľ v roku 2021 zrealizoval priemerne 25 (-1,41) výpožičiek.

Absenčné výpožičky - v roku 2021 knižnice zrealizovali spolu 511 991 absenčných výpožičiek, čo je pokles o 144 455. Najväčší pokles absenčných výpožičiek bol zaznamenaný v okrese Trnava (-52 273). Počet **prezenčných výpožičiek** dosiahol hodnotu 217 596 výpožičiek (-33 549). Pokles vykázali 4 okresy, pričom najvýraznejší zaznamenali okresy Galanta (-13 751) a Piešťany (-13 106). Nárast prezenčných výpožičiek vykázali okresy Skalica, Hlohovec a Trnava.

Z celkového počtu výpožičiek bol v roku 2021 tradične najväčší záujem o výpožičky literatúry pre dospelých (345 096). Výpožičky krásnej literatúry pre dospelých predstavovali 47,30 % (+0,71%), výpožičiek odbornej literatúry pre dospelých bolo 17,58 % (+0,02%) z celkového počtu výpožičiek. Krásna literatúra pre deti tvorila 20,42 % (-0,57%) výpožičiek a odborná literatúra pre deti 4,27% (-0,43%). Vo výpožičkách detskej literatúry teda vykázali knižnice TTSK pokles v porovnaní s predošlým rokom. Veľmi dôležitou súčasťou fondu verejných knižníc sú aj naďalej periodiká. Počet výpožičiek periodík z celkového počtu výpožičiek dosiahol hodnotu 10,42 % (+0,26 %) z celkového počtu výpožičiek.

Regionálne knižnice poskytli používateľom spolu 22 978 bibliografických a faktografických informácií a na požiadanie vypracovali 305 rešerší.

POUŽÍVATELIA

V roku 2021 poklesol počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach v Trnavskom kraji o 5 184 používateľov. V danom roku sa zaregistrovalo celkovo 29 184 používateľov. Pokles bol zaznamenaný vo všetkých okresoch, pričom najväčší pokles vykázali verejné knižnice v okrese Trnava (-1 890) a v okrese Galanta (-1 048).

Aj aktívni používatelia do 15 rokov vykázali v porovnaní s rokom 2020 pokles.

Celkovo sa registrovalo 10 170 používateľov, čo je o 1 476 menej ako v predchádzajúcom roku. V okrese Piešťany však evidujeme mierny nárast registrovaných používateľov do 15 rokov (+56), všetky ostatné okresy v tejto kategórii vykazujú pokles. Najvýraznejší pokles bol vykázaný v okrese Trnava (-475).

Verejné knižnice TTSK v roku 2021 zaregistrovali 29 184 (-5 184) používateľov, čo je 6,55 % (-1,01 %) z celkového počtu obyvateľov TTSK v sídlach fungujúcich VK TTSK.

Pokles počtu aktívnych používateľov bol v roku 2021 zaznamenaný aj vo všetkých sieťach verejných knižníc TTSK. Najvýraznejší pokles vykázali mestské knižnice (-1 913) a krajská knižnica s regionálnou pôsobnosťou (-1 801). Taktiež v počte aktívnych používateľov do 15 rokov bol najväčší pokles vykázaný v sieti mestských knižníc (-488) a v krajskej knižnici s regionálnou pôsobnosťou (-373).

S cieľom využiť služby knižnice a zúčastniť sa podujatí navštívilo VK TTSK v roku 2021 spolu 388 697 fyzických návštevníkov (-48 148). V danom ukazovateli vykázal najväčší pokles okres Trnava (-38 834) a okres Dunajská Streda (-16 103). Tri okresy vykázali v roku 2021 nárast návštevníkov, pričom najvyšší nárast bol v okrese Piešťany (+8 713). Okres Piešťany v roku 2020 vykázal jeden z najväčších poklesov, čo sa odzrkadlilo v náraste návštevníkov v roku 2021.

S postupným poklesom počtu fyzických návštevníkov vo verejných knižniciach dochádza k nárastu virtuálnych návštev. V nových štandardoch činností knižníc sa prihliada aj na počet virtuálnych návštevníkov knižníc. Medzi virtuálnych návštevníkov sa radia návštevníci online podujatí, návštevníci webového sídla knižnice ako i návštevníci sociálnych sietí knižníc. V roku 2021 bol počet virtuálnych návštevníkov verejných knižníc v Trnavskom kraji 535 601. Najvyšší počet zaznamenal okres Trnava (334 487) a okres Senica (95 010). S prihliadnutím na typ knižníc vidíme, že najvyššiu návštevnosť zaznamenala sieť regionálnych knižníc (159 983) a sieť mestských knižníc (138 223). Virtuálnych návštevníkov najviac vykázala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave ako krajská knižnica (334 486) a regionálne knižnice (186 681).

INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE

VK TTSK mali v roku 2021 k dispozícii spolu 107 (-157) počítačov s pripojením na internet. Pokles záujmu o počítače s pripojením na internet pre verejnosť v knižniciach evidujeme už druhý rok. Informačné technológie však budú mať vo verejných knižniciach vždy svoje opodstatnenie. Využitie WiFi pripojenie majú používatelia možnosť v 50 (-10) VK TTSK. Informácie o svojich službách na webe zriaďovateľa sprístupňuje spolu 86 (+6) verejných knižníc a vlastnou webovou stránkou disponuje 13 VK TTSK. Online katalógom disponuje 18 knižníc (+5).

Epidémia COVID 19 sa zapísala za posledné roky do štatistík verejných knižníc ako združujúci menovateľ poklesu tak kvality, ako i kvantít knižnično-informačných služieb. Roky 2020 a 2021 boli naozaj špecifické a pre mnohé merané ukazovatele veľmi kritické. Avšak možno skonštatovať, že v roku 2021 sa pomaličky začali niektoré ukazovatele (ako financie na nákup kníh, prírastky kúpou či počet návštevníkov) zvyšovať. Tie najdôležitejšie ukazovatele, ktorými sú počet registrovaných používateľov a počet výpožičiek, však i naďalej klesali na počte. COVID 19 však neodchádza a my sa musíme naučiť s touto hrozbou pracovať. Preto je potrebné, aby sa verejné knižnice naučili zatriktívňovať svoje služby a v prípade potreby prenášať niektoré z nich do virtuálneho priestoru. V roku 2021 neposkytovala žiadna verejná knižnica v Trnavskom kraji možnosť výpožičky e-kníh z vlastného e-fondu, čím prišla o časť výpožičiek.

Mgr. Miriam Danková, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

23. ROČNÍK TÝŽDŇA SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC VO VEREJNÝCH A AKADEMICKÝCH KNIŽNICIACH TTSK

Týždeň slovenských knižníc v roku 2022 sa konal 28. februára až 5. marca. Bol výrazne ovplyvnený nielen neustále sa meniacou pandemickou situáciou, ale aj jarnými prázdninami, ktoré v Trnavskom kraji prebiehali v rovnakom termíne. No i napriek tejto komplikácii navštívilo knižnice počas Týždňa slovenských knižníc

8 584 návštevníkov.

V roku 2022 sa do celoslovenského podujatia Týždeň slovenských knižníc zapojilo 11 verejných knižníc a 1 akademická knižnica v rámci TTSK. Z verejných knižníc bolo zapojených 4 regionálne, 3 mestské a 4 obecné knižnice s profesionálnym pracovníkom (tabuľka č. 1). Spolu sa uskutočnilo 70 podujatí, ktorých sa zúčastnilo 2 319 návštevníkov. Zorganizovali sa 3 hodiny informačnej výchovy, 6 exkurzií, 5 besied so spisovateľmi a tvorcami kníh. Nainštalovaných bolo 17 výstav a uskutočnilo sa ešte 39 iných

podujatí. Počas TSK bolo zapísaných 188 nových čitateľov a vrátilo sa 2 057 kníh. Prehľady činnosti rôznych typov knižníc sú vyhodnotené v tabuľke č. 1

Tabuľka č. 1 Prehľad činnosti verejných knižníc v TTSK počas TSK 2022 podľa typu knižnice

	Regionálne knižnice	Mestské knižnice	Obecné PZ knižnice	Obecné NZ knižnice	Akademické knižnice	Spolu
Počet knižníc	4	3	4	0	1	12
Počet podujatí	47	13	7	0	3	70
Počet návštevníkov	7 556	773	170	0	85	8584
Počet zapísaných	115	41	16	0	16	188

TSK sa aj v roku 2022 niesol pod mottom „Vďaka knižniciam rozkvitne tvoja myseľ aj príroda“. Slávnostné otvorenie v TTSK sa uskutočnilo 28. februára 2022 v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave za prítomnosti zástupcu z Úradu Trnavského samosprávneho kraja (ďalej len TTSK), riaditeľov regionálnych knižníc a riaditeľov kultúrnych inštitúcií TTSK, zástupcov mestských a aj obecných knižníc. Na podujatí sa vyhlásil 7. ročník celoslovenskej literárnej súťaže pre začínajúcich autorov zo Slovenska i pre Slovákov žijúcich v zahraničí Literárny salón Trnava 2022 a vyhlásila sa aj výtvarná súťaž Vytvor vlastný komiks, určená pre deti do 15 rokov. Hudobným hosťom na slávnostnom otvorení Týždňa slovenských knižníc

v TTSK bola hudobníčka Jana Andevská. V rámci slávnostného otvorenia zorganizovala krajská knižnica besedu so spisovateľkou Veronikou Šikulovou, stretnutie s recitátorkou a rozhlasovou herečkou Máriou Schlosserovou v rámci cyklu Rozhovory z knižnice, uskutočnilo sa viacero podujatí pre deti a v oddelení pre deti pripravili knihovníčky detským čitateľom „fotokútik“ v tvare krídiel s mottom: „Do sveta kníh na krídlach fantázie...“.

Žitnoostrovská knižnica zorganizovala rozprávkové popoludnia s použitím papierového divadla - Kamišibai aj besedu s cestovateľom a spisovateľom Otom Malým, ktorý návštevníkom porozprával o svojich cestách.

Galantská knižnica pri príležitosti ústrednej témy týždňa Zelená knižnica pripravila pre svojich návštevníkov výstavu kníh na tému životné prostredie.

Záhorská knižnica pripravila pre návštevníkov počas TSK Eko kvíz, osemsmerovku, rôzne doplnovačky a čítanie príbehov s ekologickou tematikou.

Mgr. Miriam Danková, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Foto: Archív Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave

NOC S ANDERSEKOM 2022

Slovenskú verziu medzinárodného podujatia Noc s Andersenom od roku 2006 už tradične koordinuje a metodicky zastrešuje Spolok slovenských knihovníkov a knižníc. Pre zapojené inštitúcie pripravil okrem nápadníka a propagačných materiálov aj slovenské témy.

Po dvoch pandemických rokoch, kedy prebiehalo toto podujatie v značne obmedzenej forme, sa 1. apríla 2022 na Slovensku uskutočnila už tradičnejšia ver-

zia. Deti prespávali v knižniciach (alebo zostávali v knižniciach do neskorých nočných hodín), školách alebo na iných miestach a zapojené inštitúcie pre nich pripravili dobrodružnú noc plnú čítania.

Do medzinárodného podujatia Noc s Andersenom (17. ročník na Slovensku) sa v roku 2022 zapojilo v rámci Trnavského samosprávneho kraja spolu 24 inštitúcií, ktoré privítali spolu 1 451 detí. Zapojilo sa 10 knižníc, pričom 5 z nich bolo verejných a 5 školských knižníc. Jedna verejná knižnica zorganizovala toto podujatie na dvoch miestach súčasne (v hlavnej budove knižnice a na pobočke).

Verejné knižnice privítali 164 detí a školské 418 detí. Zo zapojených knižníc je 6 kolektívnym členom Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Program bol aj v tomto ročníku bol bohatý, nechýbali už tradičné aktivity ako tvorivé dielne, hlasné a dramatizované čítania, literárne divadielka, kvízy a hádanky a pod. V obecných knižniciach je v posledných rokoch veľmi obľúbenou aktivitou pátranie po poklade, ktorý je ukrytý na rôznych miestach v obci. Aj v obecnej knižnici v Horných Salibách deti takto hľadali poklad, ktorý im zanechal pán Andersen. Galantská knižnica v Galante pripravila pre deti čítanie a tvorivé dielne. V Záhorskej knižnici v Senici navštívil deti samotný Hans Christian Andersen a deti sa hrali aj na knižných pátračov. V Žitnoostrovej knižnici v Dunajskej Strede vystúpilo bábkové divadlo s inscenáciou Hurá, je tu cirkus a deti sa mohli zapojiť aj do tvorivej dielne Spoločnosti Lajosa Pósu. Deti v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave absolvovali besedu s obľúbeným autorom detských humorných knižiek Braňom Jobusom a s ilustrátorom a dizajnérom Filipom Horníkom sa preniesli na divoký západ a spoločne vyrábali rozprávkových indiánov a kovbojov.

Tabuľka č. 1 Prehľad verejných a školských knižníc v TTSK zapojených do Noci s Andersenom

Typ knižnice/ Počet účastníkov	Okres Trnava/Piešťany	Okres Galanta	Okres Dunajská Streda	Okres Senica/Skalička	Spolu:
RKK	2/63	0/0	0/0	0/0	2/63
Regionálne knižnice	0/0	1/41	1/30	1/16	3/87
Mestské knižnice	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Obecné PZ	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Obecné NZ	0/0	1/14	0/0	0/0	1/14
Školské knižnice	2/210	3/208	0/0	0/0	5/418
Spolu	4/273	5/263	1/30	1/16	11/582

Pre lepšiu organizáciu podujatia v budúcnosti odporúčame knihovníkom zhladnúť webinár na YouToube SNK v Martine pod názvom Podujatia v knižnici na hrane zákona.

Mgr. Miriam Danková, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

AKO SME OSLÁVILI 70. VÝROČIE ZALOŽENIA GALANTSKEJ KNIŽNICE

V rokoch 2021 a 2022 sme si pripomenuli 70. výročie Galantskej knižnice. Na úvod treba povedať, že presný dátum založenia knižnice nevieme. Vieme však, že po vzniku Československej republiky bol v roku 1919 vydaný zákon č. 430 „o verejných knihovniach obecných“, v ktorom sa hovorí, že v každej obci má byť zriadená obecná knižnica. O niekoľko rokov, podľa zápisnice obecného zastupiteľstva z 28. marca 1924, zriadila obec Galanta od 1. januára 1925 v obecnom dome knižnicu s maďarským a československým oddelením.

Priamym predchodcom Galantskej knižnice je Okresná ľudová knižnica v Galante,

ktorej vznik sa datuje od roku 1951, keď bol vydaný výnos Povereníctva informácií a osvety č. 644/1951-S/2 z 30. marca 1951, uverejnený v Sbierke obežníkov pre KNV roč. III, číslo 23. Na základe tohto výnosu – obežníka sa mala na Slovensku zriadiť pevná sieť ľudových knižníc, pričom hlavnú rolu mali zohrávať predovšetkým okresné knižnice. Podľa zachovaných dokumentov Okresný národný výbor ku koncu roku 1951 evidoval okresnú ľudovú knižnicu, preto sa rok

1951 považuje za rok vzniku okresnej knižnice v Galante.

Verejnosti knižnica toto výročie pripomínala počas roku 2021 rôznymi spôsobmi: počas celého roku 2021 boli na oknách knižnice samolepky s textom informujúcim o výročí, vydali sme propagačné dokumenty o činnosti knižnice, **„Zborník 70 rokov Galantskej knižnice“**, článkovú bibliografiu **„Galantská knižnica v tlači“**, výberovú bibliografiu **„Bibliografia edičnej činnosti Galantskej knižnice“** a špeciálne číslo časopisu **„Pod Lupou – Nagyító alatt“** - výber najlepších prác časopisu pre deti od jeho začiatkov v roku 2006 až do roku 2021.

Na webovej stránke knižnice i na sociálnej sieti Facebook sme uverejňovali seriál **„História a zaujímavosti zo zákulisia GK od jej vzniku až po súčasnosť“**.

Knižnica sa svojím programom pripomínajúcim 70. výročie knižnice zúčastnila aj letných hudobných piatkov organizovaných Mestským kultúrnym strediskom Galanta v parku na nádvorí Neogotické-

ho kaštieľa v Galante. Náš program pre deti aj dospelých sa uskutočnil 30. júla 2021 a pozostával z divadelného predstavenia Potulná Peťka, koncertu skupiny Grove Train a predstavenia tvorby regionálnej spisovateľky, bibliografky a bývalej pracovníčky knižnice Anny Jónásovej. Účastníci si mohli zobrať propagačné letáky knižnice, cukríky i lízatká s logom knižnice a detičky dostali balóniky s logom knižnice.

Knižnica mala prvých gratulantov už v roku 2021, v januári poslal blahoprajný list podpredseda NRSR Gábor Grendel a v júli 2021 bola knižnici udelená Cena primátora Mesta Galanta.

Akosi pomyselnou bodkou za týmito aktivitami bola slávnostná akadémia, ktorá sa uskutočnila 5. apríla 2022. Z dôvodov protipandemických opatrení sa nemohla uskutočniť v roku 2021. Uskutočnila sa v priestoroch Vlastivedného múzea v Galante. Zúčastnilo sa jej cca 80 hostí, ktorí pozostávali z bývalých aj súčasných pracovníkov knižnice, poslancov Trnavského samosprávneho kraja (TTSK), poslancov Mesta Galanta, riaditeľov regionálnych knižníc TTSK a vedúcich mestských a obecných knižníc galantského okresu, riaditeľov kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií v meste a partnerských inštitúcií. Pozvanie prijal župan TTSK Jozef Viskupič, podpredseda TTSK József Berényi, riaditeľ Odboru kultúry a športu TTSK Peter Kadlic, primátor Mesta Galanta Peter Paška, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc Helena Mlejová, ako aj splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny László Bukovský.

Podujatie trvalo cca 2 hodiny, bolo dvojjazyčné a moderovala ho Noémi Récsiová v slovenčine aj v maďarčine.

Úvodnú báseň predniesla Ľudmila Horváthová, bývalá dlhoročná pracovníčka – metodička Galantskej knižnice. Hudobný úvod patrilo famóznym hudobní-

kom Imrichovi Farkašovi a Štefanovi Ternóczkemu, ktorí hosťom predviedli Argentínske tango.

Slávnostné príhovory oceňujúce význam knižnice ako aj poďakovanie bývalým a súčasným pracovníkom predniesli títo oficiálni hostia: Jozef Viskupič, župan TTSK, Gábor Grendel, podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky, József Berényi, podpredseda TTSK, Peter Paška, primátor mesta Galanta, László Bukovský, splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny a Helena Mlejová, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc na Slovensku.

Župan TTSK Jozef Viskupič vo svojom príhovore ohlásil zámer župy postaviť novú budovu knižnice, a to v tesnom susedstve mestského parku, na pozemku patriacom TTSK. Verejná architektonická súťaž sa uskutoční v roku 2022. Bude to prvá nová budova verejnej knižnice postavená po Nežnej revolúcii.

Primátor mesta Galanta Peter Paška udelil knižnici pri príležitosti jej výročia Ďakovný list.

Riaditeľka knižnice Lívia Koleková predniesla príhovor s názvom: Stručná história a súčasnosť Galantskej knižnice. Následne tento príhovor predniesla v maďarskom jazyku Zita Perleczká, vedúca Úseku informačných fondov Galantskej knižnice.

Nasledovalo premietnutie štvorminútového filmu o súčasnosti Galantskej knižnice. Uvedený film bol zhotovený k 70. výročiu a je pre záujemcov dostupný aj v maďarskom jazyku, a to na YouTube kanáli, ako aj na webovej stránke knižnice.

V ďalšom bode programu predstavila riaditeľka v slovenskom jazyku a Zita Perleczká v maďarčine Zborník 70 rokov Galantskej knižnice, ako aj ďalšiu edičnú činnosť knižnice realizovanú pri príleži-

tosti jej 70. výročia.

Po gratuláciách hostí nasledoval hudobný záver v podaní Imricha Farkaša na husliach, ktorého sprevádzal Štefan Ternóczky na klavíri.

Na záver riaditeľka poďakovala svojmu zriaďovateľovi – TTSK za podporu knižnice, za rozhodnutie postaviť novú budovu knižnice, primátorovi a vedeniu Mesta Galanta taktiež za podporu a priazeň. Poďakovala riaditeľovi Vlastivedného múzea v Galante za zapožičanie krásnych priestorov a pracovníkom múzea za spoluprácu pri príprave programu. Taktiež poďakovala riaditeľke Anzelme Boloovej, pracovníkom a študentom Strednej odbornej školy Obchodu a služieb v Galante za prípravu občerstvenia so slávnostnou tabuľou a moderátorky Noémi Récseiovej, ktorá programom sprevádzala.

Následne riaditeľka pozvala všetkých prítomných na slávnostný prípitok a občerstvenie. Prípitok predniesol župan Jozef Viskupič, ocenil v ňom okrem iného aj príkladnú spoluprácu inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK, dôkazom čoho je aj skutočnosť, že slávnostná akadémia knižnice sa konala v priestoroch Vlastivedného múzea a občerstvenie pripravila Stredná odborná škola Obchodu a služieb v Galante.

Knižnica dostala milý darček od Strednej odbornej školy Obchodu

a služieb v Galante, a to slávnostnú tortu s logom knižnice, ktorú zhotovili študenti tejto školy.

Záver tejto slávnosti tvorila neformálna zábava a rozhovory pracovníkov a priateľov knižnice rozhovory pri občerstvení.

Napriek pandemickej situácii a z nej vyplývajúcich obmedzení môžeme skonštatovať, že 70. výročie Galantskej knižnice sme dôstojne oslávili. Blahoprajné a oceňujúce slová od verejnosti a priateľov knižnice ako aj od zriaďovateľa sú pre nás motiváciou a povzbudením do budúcnosti.

Mgr. Lívia Koleková, Galantská knižnica v Galante

Foto: Archív Galantskej knižnice v Galante

MURALOM OSLOVUJE KNIŽNICA SÚČASNÝCH ĽUDÍ

Príbeh muralu – veľkoplošnej nástennej maľby na budove Záhorskej knižnice, sa začal písať pred rokom. Vďaka podpore zriaďovateľa TTSK bolo na jeseň 2021 naplánované zateplenie a rekonštrukcia fasády budovy knižnice. Súčasťou zadania pre architekta Martina Čonku bol aj zámer prinavrátiť funkcionalistickej budove z 30-tych rokov minulého storočia pôvodnú krásu a eleganciu. A pretože úlohou knižnice je spájať a oslovovať súčasných ľudí, hľadal sa spôsob, ako posunúť kvalitne zrekonštruovanú budovu s vizuálnym odkazom na minulosť smerom k dnešnému modernému svetu a jeho obyvateľom.

Chceli sme prekonať obraz knižnice ako nudnej inštitúcie, ktorej jedinou úlohou je požičiavanie kníh. Dnešné knižnice by mali byť plné života, vytvárať priestor na

stretávanie sa obyvateľov, komunit, ale aj rôznych názorov a jednotlivých druhov umenia. Knižnica je plná spojení literatúry a výtvarného umenia – veď kvalitná kniha je zároveň aj vizuálnym dielom, často s hodnotnými ilustráciami. Umenie nemusí byť výhradne súčasťou výstavných miestností v galériách, vďaka muralu ho nájdeme aj na našej fasáde.

Výtvarný motív muralu vzišiel z verejnej neanonymnej súťaže pre profesionálnych výtvarníkov, do ktorej zaslalo 18 autorov

spolu 28 návrhov. Odborným garantom súťaže bol Roman Popelár, riaditeľ Záhorskej galérie Jána Mudrocha v Senici. Víťazstvo vo výtvarnej súťaži si odniesli Michaela Čopíková a Veronika Obertová pôsobiace v zoskupení Ové Pictures. Výtvarníčky patria k mladej generácii umelcov a darí sa im aj na medzinárodnej výtvarnej scéne.

Víťazný motív realizoval na fasádu Martin Hríb z CreaEdu o. z v júni 2022. Celkové náklady na zateplenie, rekonštrukciu fasády a mural dosiahli 115 000 € a hradil ich Trnavský samosprávny kraj.

Župan TTSK Jozef Viskupič slávnostne odhalil mural vo štvrtok 7. júla 2022. Nasledovala večerná laserová šou pre verejnosť.

Ing. Silvia Sameková, Záhorská knižnica v Senici

Foto: Archív Záhorskej knižnice v Senici

REVITALIZÁCIA OBCENÝCH KNIŽNÍC V OKRESE DUNAJSKÁ STREDA

Mnohokrát sa zdá, že v súčasnosti sú knižnice záťažou na obecný rozpočet, ale aj v Dunajskostredskom okrese sa nájde niekoľko príkladov, kde je tento trend

opačný. V roku 2021 sa totiž do obnovy priestorov knižnice pustili hneď tri obce, Jurová, Ňárad a Sap, k čomu im finančnou dotáciou prispel Fond na podporu umenia. Všetky tri obce okrem toho pravidelne a úspešne žiadajú aj o dotácie na nákup knižničného fondu, či z FPU alebo z Kultminor.

Obec **Jurová**, s počtom obyvateľov 475, získala 2 000 €. Knižnica sa nachádza v budove Obecného úradu a post knihovníčky zastáva referentka a účtovníčka Veronika Nagy, ktorá činnosti spojené s chodom a fungovaním knižnice považuje za relax. Okrem obyvateľov obce navštevujú knižnicu aj obyvatelia z okolitých obcí.

Obec **Ňárad**, s počtom obyvateľov 629, získala na obnovu priestorov 3 000 €. Knižnica sídliaca v priestoroch materskej školy dostala z tejto sumy nové regály, zakúpil sa pracovný stôl, lampa a kreslá a tuli vaky pre čitateľov. Z vlastných nákladov obce boli financie použité na vymaľovanie priestorov a vyleštenie parkiet. Vo vynovovaní a v zatraktívnení priestorov hodlajú aj naďalej pokračovať, za najbližší cieľ si stanovili rekonštrukciu predsiene knižnice. Post knihovníčky dlhé roky poctivo vykonávala pani Zuzana Sebőová, ktorú ale zo zdravotných dôvodov je obec nútená nahradiť. Pán starosta prezieravo zvažuje osobu nového knihovníka, ktorý by dokázal osloviť obyvateľov obce a svojou činnosťou ich pritiahol do knižnice a jej podujatia. Uvažuje sa aj nad zavedením knižnično-informačného systému.

Hneď vedľa tejto obce sa nachádza **Sap**, s počtom obyvateľov 505, ktorý získal na obnovu knižnice umiestnenej v priestoroch pošty za kostolom 5 500 €. Slávnostné odovzdanie krásne vynovených priestorov sa uskutočnilo 22. októbra 2021, prítomní boli aj zástupcovia Žitnoostrovej knižnice. Aj v tejto obci bol starosta nútený obzrieť sa po novej knihovničke. Pani Zsuzsanna Esztergályos sa

totiž rozhodla po 15 rokoch vytrvalej a úspešnej práce knihovníčky prenechať štafetu mladšej generácii. Slová chvály sú tu naozaj zaslúžené. Knižnica v Sape má medzi obecnými knižnicami v okrese popredné miesto, čo sa týka počtu aktívnych čitateľov z celkového počtu obyvateľov. Knižnicu navštevuje viac ako 10%. Post knihovníčky bol zverený študentke učiteľstva Vivien Mézes, ktorá sa do činností knižnice zapojila už aj v minulosti, napr. pri revízii fondu.

Úplne nový domov dostala knižnica v **Kostolných Kračanoch**, ktorá sa presťahovala z priestorov obecného úradu do budovy protiľahlej školy. Obec v nej na vlastné náklady zrekonštruovala bývalý učiteľský byt. Plocha knižnice je takto väčšia a aj pani knihovníčka dostala potrebné zázemie (toaleta, kuchynka). Knižnica už bola predstavená v Knižničnom spravodajcovi č. 2/2020, takže jej prácu nemusím obšírnejšie popisovať, snáď len toľko, že si naďalej udržuje značný počet čitateľov do 15 rokov. Pri celkovom počte obsluhovanej populácie (1430 obyvateľov) atakuje tento pomer 20%, a to napriek tomu, že škola disponuje vlastnou školskou knižnicou.

Nasledujúca obnova prebehla už pred niekoľkými rokmi, ale určite si zaslúži, aby sme sa tu o nej zmienili. Reč je o knižnici v obci **Blatná na Ostrove**, s počtom obyvateľov 973. Slávnostné odovzdanie sa uskutočnilo ešte na jeseň 2019. Zdá sa, že po mnohých sťahovaniach, pri ktorých následkom prasknutého potrubia bolo zničených 4000 kj, našla knižnica konečne svoje stále miesto, ktoré je navyše atraktívne. Financie na túto obnovu boli obci poskytnuté od maďarskej vlády.

Priestory pre knižnicu boli vytvorené pri rekonštrukcii tried materskej školy, ktorá má spoločnú budovu s Obecným úradom. Úlohami knihovníčky je poverená referentka úradu Monika Czetli. Fond knižnice sa rozrástol, knižné dary poskytli obyvatelia obce i pán Antal Disztl, bývalý prvý radca Veľvyslanectva Maďarska v Bratislave. Nakoľko má knižnica v susedstve materskú školu, čitatelia do 15 rokov tvoria polovicu aktívnych čitateľov. V knižnici ich čaká detský kútik a pohodlné tulučky. Pani knihovníčka pre nich pripravuje čitateľské a kreatívne aktivity. V minulom roku to bolo napr. podujatie k Dňu maďarskej ľudovej rozprávky a skladanie origami.

Obnovené knižnice v okrese Dunajská Streda sú dôkazom, že sa aj pre menšie obce oplatí opakovanne uchádzať o granty pre svoje knižnice, ktoré aj zásluhou oduševneného knihovníka s podporou vedenia obce dokážu plnohodnotne slúžiť svojim obyvateľom.

Mgr. Ladislav Dombi, Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede

Foto: FB Obec Ňarád, FB Obec Sap, Archív ŽKDS

KNIŽNICA SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA

Knižnica Spolku svätého Vojtecha je inštitucionálna knižnica, ktorej zriaďovateľom je Spolok svätého Vojtecha združujúci slovenských veriacich občanov katolíkov doma i v zahraničí. Spolok vznikol v roku 1870 po dlhoročnom úsilí jeho zakladateľa Andreja Radlinského s cieľom pozdvihnúť duchovnú, vzdelanostnú a kultúrnu úroveň Slovákov najmä prostredníctvom vydávania kníh a periodík.

Dnes, po viac ako 150 rokoch svojej existencie, je so svojimi 75 000 členmi najväčším združením slovenských katolíkov.

Spolková knižnica bola postupne budovaná už od roku 1870. Spočiatku sa o ňu staral tajomník spolku, neskôr mala knižnica svojho vlastného bibliotekára. K jej systematickému budovaniu prišlo až po prvej svetovej vojne v 20. rokoch 20. storočia. Najväčší podiel na tvorbe a obohatení knižnice mal dlhoročný správca spolku Mons.

Ján Pöstényi. Do roku 1928 mala knižnica 20 000 zväzkov. Verejnosti mala byť prístupná po otvorení novej budovy spolku v roku 1929. V roku 1933 boli priestory spolkovej knižnice skolaudované a knižnica v nich funguje do súčasnosti.

Knihy sa do knižnice dostávali hlavne formou testamentárnych odkazov vlastných knižníc významných národných buditeľov, kňazov a bývalých pracovníkov a členov Spolku svätého Vojtecha. Medzi najvýznamnejších patria: Andrej Radlinský, Andrej Kmeť, Andrej Kubina, František V. Sasinek, Ferdinand Juriga, Ján Juriga, Juraj Slotta, Ján Palárik, Štefan Moyzes, František R. Oswald, Ján Pöstényi a iní. Posledným vzácnym odkazom je osobná knižnica Hadriána Radvániho. Knihy boli dopĺňané aj podľa potrieb samotného spolku (preklad Svätého písma, tvorba učebníc). Knižnica dnes obsahuje unikátne tlače zo 16. – 17. storočia. Nachádza sa tu nielen náboženská literatúra, no i iná odborná literatúra, beletria, poézia, vydania Spolku svätého Vojtecha, knihy a periodiká k dejinám Trna-

vy (tyrnaviká), atď. Aj napriek nepriaznivým okolnostiam v rokoch 1948 – 1989, keď sa zvažovala jej likvidácia, sa jej podstatná časť zachovala. Dnes má približne 65 000 knižničných jednotiek a je neustále obohacovaná. Knihy sú uložené v troch miestnostiach historickej knižnice, no i v modernej miestnosti s posuvnými regálmi na prvom poschodí v sídle spolku na Radlinského ulici č. 5 v Trnave.

Knižnica je prístupná verejnosti počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00. Jej návštevu je potrebné si vopred dohodnúť. V jej priestoroch sa konajú aj exkurzie, o ktoré majú záujem najmä školy a členstvo Spolku svätého Vojtecha.

Mgr. Mária Zacharová, Knižnica Spolku svätého Vojtecha

Foto: Archív Knižnica Spolku svätého Vojtecha

KNIŽNICA AKO SPONZOR FUTBALOVÉHO KLUBU, ALEBO AJ ZO ŠPORTOVCA MÔŽE BYŤ POUŽÍVATEĽ KNIŽNICE

Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede sa pokúsila o netypickú kombináciu. Podnet prišiel od knihovníčky Gabrielly Kocsis. Tá popri svojich pracovných povinnostiach, rodičovských radostiach a starostiach stíha manažovať aj mládežnícke družstvá futbalového klubu OFK Rapid Ohrady, ktorých hráčmi sú aj jej dve ratolesti. V čase, keď pre mládežnícke družstvá objednávala nové dresy jej napadlo, že by na nich mohla propagovať aj knižnicu. Predložila preto vedeniu knižnice návrh, či by knižnica neponúkla rodičom detí bezplatné ročné zápisné (nakolko čitatelia do 15 rokov majú u nás zápisné zadarmo). Na oplátku by družstvá U9, U11 a U13 nastupovali na zápasy v dresoch s viditeľne umiestneným logom Žitnoostrovej

knížnice. Každého z 34 malých futbalistov (ale aj futbalistiek) takto podporila knižnica sumou 16 €. Futbalové dresy, spolu s ďalšími sponzorskými darmi boli 22. apríla 2022 slávnostne odovzdané riaditeľkou knižnice

PhDr. Helenou Laczovou na futbalovom ihrisku v Ohradoch. V knižnici držíme všetkým „mančaftom“ palce dostávame pravidelné informácie o zápasoch a súťažiach.

[„Nasledujú správy zo športu“:] V ročníku 2021/22 skončil tím U11 v okresnej lige na 1. mieste a až 4 jeho hráči sa dostali do okresného all-star výberu. U13-ka dosiahla vo 4. lige na 9. miesto. U9 síce oficiálnu súťaž nemá, ale medzi rovesníkmi boli absolútne suverénni.

Knižnici táto marketingová akcia do konca júna priniesla priamo 24 nových aktívnych používateľov (a ktovie koľko ľudí dostalo chuť na čítanie vidiac logo knižnice na drese). V duchu antickej kalokagathie je tiež cieľom, aby pri športovaní deti nezabudli, že je dôležité cvičiť aj svoju myseľ. Dúfame, že logo knižnice na hrudi im to bude sústavne pripomínať. Treba však poznamenať, že MŠ a ZŠ Ohrady sú pravidelnými návštevníkmi našej knižnice. Spojenie knižnice so športom sa nám podarilo aj pri inej príležitosti. V Holiciach, na programe k MDD, ktorého súčasťou bola aj bežecká súťaž, sa zúčastnila aj naša kolegyňa zodpovedná za programy pre deti a mimochodom bežkyňa, Nikolett Cséfalvay. Pre deti si nachystala aj rozprávku vo forme obrázkového divadla a tiež rozdala značný počet prihlášok do knižnice, nielen deťom, ale aj ich rodičom.

Mgr. Ladislav Dombi, Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Stredě

Foto: Archív Žitnoostrovej knižnice v Dunajskej Stredě

KNIHY AŽ K VÁM DOMOV

Pod týmto názvom sa skrýva nová služba, ktorou Knižnica Juraja Fándlyho začala jubilejný rok 95. výročia založenia Verejnej knižnice mesta Trnava a 70. výročia založenia Okresnej ľudovej knižnice. Je jedným z darčiekov, ktoré v roku 2022 priniesli pracovníci knižnice svojim čitateľom.

Služba je určená pre ľudí nad 65 rokov a aj zdravotne znevýhodnených občanov a držiteľov preukazu ŤZP, podmienkou je platný čitateľský preukaz. Neregistrovaný záujemca sa však môže zaregistrovať priamo u pracovníkov a pracovníčok knižnice, ktorí pri prvej donáške kníh vyplnia prihlášku za čitateľa knižnice.

Požadované tituly si záujemca vyberá prostredníctvom online katalógu alebo požiada o pomoc telefonicky priamo pracovníkov knižnice. O pripravenej objednávke je čitateľ informovaný.

Rozvoz kníh sa uskutočňuje v rámci mesta Trnava, vždy vo štvrtok. Službu možno využiť raz mesačne (vrátane zaslania kníh späť), objednávky na daný týždeň sa uzatvárajú počas utorka. V jednej donáške si používateľ môže požičať maximálne 5 klasických kníh, čitatelia a čitateľky oddelenia pre nevidiacich a slabozrakých si môžu požičať najviac 20 audiokníh.

Výpožičná doba je 1 mesiac a začína plynúť deň pred dorúčením. Predĺženie výpožičky je možné prostredníctvom online katalógu, emailom alebo telefonicky.

Vrátiť knihy možno osobne v knižnici alebo prostredníctvom pracovníka či pracovníčky knižnice, ktorý pri rozvoze vyzdvihne prečítané knihy.

Nová služba Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave sa stretla od začiatku

s pozitívnou odozvou u obyvateľov. V priebehu januára až októbra 2022 ju využilo 136 používateľov, ktorým sme poskytli 46 kníh, 202 zvukových kníh a 10 časopisov.

Aj takýmto spôsobom chce knižnica prispievať ku zlepšovaniu a ku skvalitňovaniu životných podmienok seniorov a hendikepovaných spoluobčanov v meste Trnava.

PhDr. Ľubica Malá, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Foto: Archív Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

95 RUŽÍ PRE KNIŽNICU

Slávnostný program pod týmto názvom pripravený 12. októbra 2022 v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika v Trnave patrilo všetkým, ktorí sprevádzali Knižnicu Juraja Fándlyho v Trnave od 14. februára 1927, kedy vznikla historická predchodkyňa knižnice – Verejná knižnica Mesta Trnava, po dnešok. 95 rokov existencie knižnice v Trnave bolo naozaj dôvodom na oslavu. Zišli sa tu súčasní pracovníci knižnice, knihovníčky a knihovníci, ktorí sú už na zaslúženom odpočinku, zástupcovia zriaďovateľa, mesta Trnava, Ministerstva kultúry SR, zástupcovia profesijných organizácií a neposlednom rade literáti a spisovatelia, ktorí knižnicu navštevujú a spolupracujú na propagácii kníh a čítania. Veľmi nás potešila prítomnosť bývalých riaditeľiek - Kvetoslavy Kollárovej, riaditeľky knižnice z rokov 1957 – 1961, Emílie Díteovej, ktorá pôsobila vo funkcii riaditeľky v rokoch 2002 - 2008 a Lívií Kolekovej, riaditeľky knižnice v rokoch 2008 - 2019.

Vázu postupne zaplnilo pomyselných 95 ruží spolu so želaniami – v prvom rade zriaďovateľa knižnice - Trnavského samosprávneho kraja - ústami jeho podpredsedu Mareka Neštického, vinš a ružu pridala viceprimátorka mesta Trnava Eva Nemčovská, generálny riaditeľ Sekcie kultúrneho dedičstva MK SR Radoslav Ragač aj zástupcovia profesijných knihovníckych organizácií. Pozdravný list Heleny Mlejovej, predsedníčky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc prečítala predsedníčka krajského výboru spolku Zuzana Martinkovičová, pozdravný list

zaslal aj predseda Slovenskej asociácie knižníc Ondrej Látka a aj Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Vinšovali zástupcovia Matice slovenskej, aj riaditelia ostatných knižníc.

Moderátorka podujatia Bibiana Ondrejková sa predviedla ako šarmantná sprievodkyňa históriou knižnice. Na pódium postupne pozývala hostí, z ktorých najväčší potlesk patril bardovi slovenskej literatúry a prekladu Ľubomírovi Feldekovi, častému hostovi Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave. Jediný Žilinčan, ktorý sa stal členom Trnavskej skupiny, básnikov zapísaných zlatými písmenami v dejinách slovenskej poézie, ostal v súčasnosti posledným žijúcim členom tohto zoskupenia. Jeho spomienky na Trnavu, trnavskú knižnicu a Jána Ondruša či Miroslava Válka, nás preniesli v čase a umožnili nám na chvíľu sa stať súčasťou epicentra kultúrneho života Trnavy. Zážitok umocnili verše básnika Erika Ondrejičku a aj skvelá interpretácia klasických skladieb klaviristu a hudobníka Miloša Biháryho.

Ďakujeme všetkým, ktorí prešli dlhú cestu Knižnice Juraja Fándlyho spolu s nami. A už teraz sa tešíme, ako povedal v záverečnom príhovore riaditeľ knižnice Pavol Tomašovič, na ďalšie spoločné vykročenia a na spoločné kultúrne zážitky, ktoré bude knižnica písať spolu so svojimi návštevníkmi v budúcnosti.

PhDr. Ľubica Malá, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Foto: Archív Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

KNIŽNÁ BÚDKA - DAJME KNIHÁM DRUHÚ ŠANCU 2

Projekt Galantskej knižnice **Knižná búdka - dajme knihám druhú šancu 2** bol v grantovom programe TESCO „Vy rozhodujete, my pomáhame“ aj v roku 2022 hodnotiacou komisiou zaradený medzi tri najlepšie v regióne a postúpil do druhého kola. V ňom projekt opäť výrazne zabodoval a získal od zákazníkov TESCO najviac, až 22 520 hlasov a umiestnil sa tak na 1. mieste. Odmenu, šek na 1 300 €, odovzdal 9. marca 2022 Ivan Juríkovič, hlavný manažér obchodu v TESCO Galanta riaditeľke Galantskej knižnice Mgr. Lívii Kolekovej. Ďakujeme všetkým, ktorí náš projekt podporili. Projekt sa bude realizovať na jeseň a obyvatelia Galanty i okolia budú mať k dispozícii už dve knižné búdky.

Galantská knižnica

KNIŽNÁ BÚDKA - DAJME KNIHÁM DRUHÚ ŠANCU II

Dajme knihám druhú šancu na čítanie a požívanie v knižniciach v Galante. Každá kniha má druhú šancu - kniha s ňou započína knižný projekt, ktorý sa realizuje v knižniciach, ktoré v regióne sú najlepší na svet. Tento knižný projekt má posilniť záujem o výročie prvej svetovej vojny a knižný klub podporiť grantovými zdrojmi, ktoré sú dostupné v Galante. Ďalšie príspevky do knižnice a výročie harmonizácie edučných zdrojov na čítanie a požívanie.

Mgr. Darina Kráľová, Galantská knižnica v Galante
Foto: Archív Galantskej knižnice v Galante

PROJEKTY S PODPOROU FPU

PROJEKT MODERNIZÁCIA MOBILIÁRU KNIŽNICE

Galantská knižnica získala v roku 2022 z Fondu na podporu umenia finančnú podporu na realizáciu projektu „Modernizácia mobiliáru knižnice“, ktorý sme zrealizovali počas letných prázdnin.

Zámerom projektu bola obnova interiérového zariadenia pobočky knižnice na Základnej škole na sídlisku SNP v Galante. Knižný fond bol uložený v starých opotrebovaných regáloch, ktoré už nespĺňali funkčné ani bezpečnostné štandardy. Vďaka Fondu na podporu umenia sme zakúpili do knižnice nové zariadenie a vytvorili lepšie podmienky pre čitateľov i pracovníkov. Naším cieľom bola modernizácia knižnice a zvýšenie štandardu poskytovaných služieb. Priestory pobočky tak spĺňajú požadované kritériá: účelnosť, estetickosť a pohodlnosť a knižničný fond i periodiká sú uložené v dostupných a účelných regáloch. Návštevníci majú k dispozícii praktické a pohodlné miesta na štúdium, na čítanie časopisov a zabezpečené je i vhodné sedenie na podujatiach. Knižný fond v otvorených regáloch je ľahko dostupný používateľom a spĺňa predpoklady pre bezpečnosť a ľahkú manipuláciu. Pre čitateľov sme vytvorili i pohodlný priestor na štúdium, písanie poznámok a čítanie novín a časopisov.

Mgr. Darina Kráľová, Galantská knižnica v Galante

Foto: Archív Galantskej knižnice v Galante

MODERNIZÁCIA OBECNEJ KNIŽNICE V PATE POKRAČUJE ...

Obecná knižnica Pata získala v roku 2020 finančnú podporu z Fondu na podporu umenia finančnú podporu na projekt „Modernizácia obecnej knižnice a získala finančné prostriedky vo výške 2 500 € na zariadenie knižnice. Z tejto dotácie bolo obnovené zariadenie v prvej miestnosti knižnice a bol vytvorený čitateľský kútik pre deti a mládež.

V roku 2022 sa obec opäť zapojila do výzvy Fondu na podporu umenia a získala 2 000 €, vďaka ktorým sa obnovilo zariadenie a regály aj v druhej miestnosti. Zároveň sa vytvoril druhý kútik na čítanie, kde je časť regálov vyhradená pre knihy s environmentálnou tematikou.

Čitatelia sa môžu tešiť z nových moderne zariadených priestorov, ktoré slúžia všetkým obyvateľom obce Pata a najmä návštevníkom a čitateľom knižnice. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Text a foto: Mgr. Sylvia Korcová, Obecná knižnica Pata

VZDELÁVANIE KNIHOVNÍKOV

AKTÍVNE SA UČÍME OD ÚSPEŠNÝCH

V roku 2021 sme v Záhorskej knižnici po prvý raz využili grantovú výzvu FPU na odborné vzdelávanie knihovníkov. Projekt, ktorý sa nazýval Hlásime sa k modernej knižnici a knihovníkom Záhoria, ponúkal vzdelávacie podujatia s cieľom podporiť ich celoživotné vzdelávanie.

Obsahovo sa projekt zamerlal na tri oblasti - oblasť digitálnych zručností, ďalej na psychologické a so-

ciálne aspekty práce v knižnici a rozvoj knihovníctva prostredníctvom dobrej praxe v úspešných knižniciach. Úroveň vzdelávacích podujatí garantovali odborníci, ktorí v danej oblasti pôsobia. Seminára zamerané na IT, digitálny a virtuálny svet sa realizovali v priestoroch Súkromnej strednej školy podnikania v Senici. Psychologické a sociálne aspekty práce v knižnici odborne garantovali skúsení psychológovia Ľudovít Dobšovič, Lívia Dobšovič, ktorí sa aktívne venujú oblasti komuniká-

cie, osobnostného rozvoja a medziludských vzťahov. V rámci tretej oblasti absolvovali pracovníci knižníc exkurzie do Krajskej knižnice v Žiline, Krajskej knižnice vo Zvolene, Mestskej knižnice v Kysuckom Novom Meste a Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici. Uvedené knižnice patria medzi popredné knižnice v SR, a to nielen v oblasti plnenia štandardov, ale i v realizácii ďalších funkcií, ktoré má moderná knižnica zabezpečovať. Poslúžili ako príklady dobrej

praxe aj pre iné knižnice a knihovníkov a motivovali ich k zmene zaužívaných stereotypov o knižniciach a ich aktivitách.

Pretože len vzdelaný a kompetentný knihovník môže uspokojiť potreby súčasných používateľov knižnice, projekt Hlásime sa k modernej knižnici má svojho nasledovníka aj v roku 2022. Opäť sme na FPU uspeli so vzdelávacím podujatím, tentoraz pod názvom Učíme sa od úspešných. Jeho obsahom sú odborné exkurzie do vybraných slovenských knižníc. V máji 2022 sme navštívili Malokarpatskú knižnicu v Pezinku a Mestskú knižnicu v Bratislave. V septembri sme absolvovali dvojdňovú exkurziu do Knižnice mládeže mesta Košice, Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou a Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove.

Naše dojmy z pracovnej cesty do knižníc na východnom Slovensku sú ešte veľmi čerstvé. Každá z knižníc, ktoré sme navštívili, nám imponovala nasadením, záujmom o čitateľov a návštevníkov, a tým, ako neu-

stále hľadajú cesty, ako byť lepšími. Nebudem hovoriť za kolegov, ale mňa fascinoval ich východniarsky „ťah na bránu“: otázky a problémy, ktoré my riešime, o ktorých dlhšie diskutujeme a máme mnoho dôvodov, prečo to nejde, oni už dávno vyriešili. Jednoducho našli spôsob, ako môžu veci fungovať, nestrácali čas hľadaním dôvodov, prečo to nepôjde.

Vzdelávacie podujatia pre knihovníkov, ktoré sme pripravili v rámci projektov FPU, hodnotím jednoznačne pozitívne. 100-krát sprostredkované počuť o tom, čo knižnice a knihovníci dokážu, nemôže nahradiť jednu osobnú návštevu a priateľskú debatu s knihovníkmi z iných knižníc.

Ing. Silvia Sameková, Záhorská knižnica v Senici

Foto: Archív Záhorskej knižnice v Senici

KNIŽNICE SENIOROM

Vzhľadom na demografický vývoj na Slovensku i v Európe stoja knižnice 21. storočia pred novými výzvami. Starnutie populácie a zvyšovanie veku dožitia obyvateľov prináša potrebu presadzovať v spoločnosti filozofiu aktívneho starnutia a zvyšovať solidaritu medzi generáciami. To prináša nové inšpirácie aj pre pracov-

níkov knižníc a ich snahu obohacovať skladbu ponúkaných podujatí o aktivity a služby špeciálne zamerané pre túto vekovú skupinu. Jednak sa v nej nachádzajú aktívni seniori so záujmom o literatúru, komunitné aktivity a vôbec veci verejné, a jednak knižnice môžu byť nápo-
mocné pri aktivizácii a socializácii tej časti seniorov, ktorí už pociťujú isté hendikepy spojené so starnutím, sú ale ochotní a schopní aktívne tráviť

svoj čas. Z týchto dôvodov sa Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc a Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave v spolupráci s Univerzitnou knižnicou Trnavskej univerzity rozhodli usporiadať seminár zameraný na tému ponuky knižníc seniorom.

Seminár otvorila PhDr. Zuzana Martinovičová, riaditeľka Univerzitnej knižnice Trnavskej univerzity a predsedníčka Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc. Úvodné vystúpenie patri-

lo Mgr. Michalovi Koricinovi z Katedry pedagogiky PF UKF v Nitre, ktorý sa zamerával na špecifiká edukácie starších občanov, na príklady práce s nimi a na nutnosť špecifického prístupu k nim. Svoje vystúpenie obohatil o praktické ukážky aktivít, ktoré môže lektor praktizovať.

Eva Bajanová z Tekovskej knižnice v Leviciach, ktorá po príklade kolegov z Českej republiky začala ako prvá na Slovensku realizovať tréningy pamäti pre seniorov, sa podelila o svoje skúsenosti z tejto aktivity.

Zaujímavým bolo vystúpenie PhDr. Lívie Matulovej Osvaldovej, CSc., riaditeľky Klubu Luna Senior Friendly, o.z., ktorá predstavila ocenenie Senior Friendly. Jeho zámerom je oceniť firmy, inštitúcie a organizácie, poskytovateľov produktov a služieb, ktorí ponúkajú určité benefity, služby, výrobky, výhody, aktivity a možnosti uplatnenia pre seniorov v rôznych oblastiach.

Na záver garantka seminára Mgr. Miriam Danková zaradila príspevok Bc. Jany Brliťovej, ktorá referovala o skúsenostiach Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave s organizovaním podujatí pre seniorov a ich vzdelávaní v oblasti digitálnych technológií.

Podľa odozvy, ktorú si organizátori seminára vyžiadali od účastníkov, odborné

podujatie, podporené z verejných zdrojov Fondom na podporu umenia naplnilo očakávania zúčastnených a získali sme podnety na organizovanie ďalších takýchto podobných podujatí. Veríme, že tým prispievame k tomu, aby sa našim seniorm žilo lepšie a kvalitnejšie.

*PhDr. Ľubica Malá, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Foto: Archív Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave*

KNIŽNICA, KTORÁ SPÁJA

Štipendijný program pre mladých knihovníkov Karpatskej kotliny založil v roku 2011 predseda maďarského parlamentu. Počas mesiaca stráveného v Parlamentnej knižnici v Budapešti majú účastníci možnosť na výmenu skúseností a profesijnú spoluprácu. Program je primárne zameraný na knihovníkov spoza hraníc Maďarska. Štipendium môžu ale dostať aj 2 knihovníci z knižníc mimo Budapešti. Knižovníci z budapeštianskych knižníc sa programu zúčastňujú ako delegáti. Súbežne prebieha aj program pre muzeológov (Múzeum bez hraníc).

Tohto roku sa mi podarilo tohto programu zúčastniť, a to od 24. septembra do 23. októbra. Úvodné časti programu patrili oboznámeniu sa s prostredím parlamentu, ktoré nepozostávalo len z exkurzie po jeho budove, ale aj s predstavením fungovania a úlohami Riaditeľstva verejných zbierok a vzdelávania, pod ktoré okrem iného patrí knižnica i múzeum. Postupne sa nám predstavili jednotlivé oddelenia knižnice, nahliadli sme do priestorov skladov a digitalizácie. Mali sme možnosť vidieť zväzky knižnice Ignácza Ghyczyho

Tatabánya - čítareň

s muzeálnou hodnotou, ktoré tvorili základ knižničného fondu Parlamentnej knižnice. V kníhviazačskej dielni sme okrem bežných pracovných postupov mohli vidieť, ako sa vlastnoručne vyrába špirálovitý blok papierových lístkov.

Ďalšiu časť programu tvorila návšteva významných budapeštianskych knižníc, na programe boli postupne knižnica Maďarského národného múzea, Štátna pedagogická knižnica

a múzeum (OPKM), Knižnica a informačné centrum Maďarskej akadémie vied (MTA KIK), Knižnica Piaristického gymnázia, Sapientia - Rehoľná teologická knižnica, Knižnica Ústredného štatistického úradu (KSH), Univerzitná knižnica ELTE, Národná Széchényiho knižnica (OSZK), Ústredná knižnica Národnej verejnosprávnej univerzity. Dostalo sa nám cti, že v drvivej väčšine nás uvítali a sprevádzali vedúci pracovníci, riaditelia (riaditeľky) alebo ich zástupcovia.

Knižnice nám predstavili nielen svoje priestory a služby pre čitateľov, ale zaviedli nás aj do skladov a reštaurátorských dielní. Mnohé disponujú zbierkami rukopisov, inkunábul, vzácných tlačí. V MTA KIK nám odborní pracovníci predstavili svoju východnú zbierku budhistických, mongolských, indických, hebrejských perzských a tureckých dokumentov.

Významnú časť programu tvorili aj exkurzie mimo Budapešť. Prvou bola dvojdňová exkurzia, v rámci ktorej sme najprv navštívili historickú knižnicu opátstva v Zirci a verejnú knižnicu v Tatabányi - Župnú a mestskú knižnicu Attilu Józsefa. Knižnica prešla rekonštrukciou, na pôvodnú prízemnú budovu pristavali jedno poschodie zároveň vytvoriac terasy, ktoré v dobrom počasí môžu využiť čitatelia. Pozreli sme si fonotéku, kútik pre nástročných, úsek regionálnej literatúry, sklady i digitalizačné stredisko. Zároveň sme sa ocitli uprostred podujatia pre

Jäger - kútik pre nástročný

najmenších a celou knižnicou sa ozývalo detské švitorenie. Fond knižnica zabezpečila RFID kódmi, čitatelia môžu využiť samoobslužné výpožičné stanice. Navyše, knižnica týmto krokom vytvorila aj možnosť nonstop výpožičných služieb. Keď je knižnica zatvorená, prostredníctvom svojej čipovej karty sa čitatelia vedú dostať cez prvé automatické dvere, kde môžu pomocou stanice vrátiť knihy a zároveň si výpožičať knihu z výdajného boxu. Knižnica má silné ekologické za-

meranie. V roku 2018 sa umiestnila na poprednom mieste v súťaži Zelená knižnica, ktorú organizuje IFLA. Exkurziu na druhý deň ukončila prehliadka kaštieľa Esterházióvcov v Tate.

Druhá exkurzia smerovala do kláštora v Pannonhalme s historickou knižnicou a do verejnej knižnice v Rábe. Budova ústrednej knižnice prechádza v súčasnosti rozsiahlou rekonštrukciou, ktorej výsledkom má byť okrem moderného a príťažlivého interiéru aj energetická úspornosť. Z tohto dôvodu sme si mohli pozrieť Knižnicu Kisfaludy, ktorej priestory už boli vynovené. V knižnici nechýbal detský kútik či trendový priestor pre nástročných. Z veľkej čítárne, ktorú využívalo v posledných rokoch stále menej a menej používateľov, spravili prednáškovú sálu vhodnú aj na konanie výstav. V nej nám riaditeľ knižnice predniesol inšpiratívne slová: „*Zlá knižnica organizuje fond. Dobrá knižnica organizuje podujatia. Vynikajúca knižnica organizuje komunitu.*“ V knižnici však chýbalo jediné - čitatelia, nakoľko v celom meste majú kultúrne inštitúcie obmedzenú prevádzku z dôvodu šetrenia energiami.

Zavítali sme aj do Knižnice Mihályja Vörösmartyho v Stoličnom Belehrade (VMK), o ktorej sme sa dozvedeli, že je poslednou župnou knižnicou v Maďarsku, ktorej ešte nezrekonštruovali priestory. VMK má viacero pobočiek, niektoré špecializo-

vané, napr. na pedagogiku, zdravý životný štýl či na dôchodcov. Knižnica je silná v budovaní komunity, je prítomná na väčšine podujatí, ktoré sa v meste organizujú. Veľký dôraz kladie na podujatia pre mládež, a to v offline i online priestore. Vytvárajú priestor, aby u nich rodičia s deťmi trávili svoj voľný čas, ponúkajú atraktívnu literatúru, usporadúvajú tematické dni, množstvo hudobných podujatí, pomocou rôznych bezplatne dostupných nástrojov vytvárajú príťažlivé upútavky, videá. Skúšajú nasledovať trendy a aktívne vyhľadávajú možnosti, kde a ako sa dajú ďalej rozvíjať ich služby. Tak napríklad vďaka sponzorskému daru chystajú nákup tabletov a ďalších prostriedkov na digitálne vzdelávanie.

Mali sme si možnosť pozrieť aj tri pracoviská Knižnice Sándora Bródyho v Jágri. Najprv nás pani riaditeľka previedla v ústrednej knižnici. Jej priestory v jednoposchodovom neskorobarokovom paláci boli nedávno zrekonštruované a využil sa každý priestor. Vytvoril sa kútik pre najmenších i nástročné a atraktívne hudobné oddelenie. Knižnica usporadúva ročne 600 až 700 podujatí, medzi ktorými nechýba muzikoterapia pre najmenších či čítanie so psím asistentom. Špeciálnymi službami sú aj kurzy šitia na šijacom stroji a požičiavanie spoločenských hier. Ďalej sme si v detskej knižnici, umiestnenej v mládežníckom centre, mohli vyskúšať, ako sa „číta“ silent book. Na záver sme si pozreli pobočku, ktorá už 10 rokov pôsobí v miestnom obchodnom centre.

V našom programe nemohla chýbať Knižnica hlavného mesta Ervina Szabó (FSZEK). Riaditeľ knižnice nám predstavil minulosť, súčasnosť i budúcnosť knižnice. FSZEK totiž od 90. rokov má jasne a presne stanovené strategické plány na kratšie i dlhšie časové obdobia. Podľa neho knižnica musí mať víziu a memorandum o svojom poslaní. Má byť miestom pre tvorcov, kreativitu, komunitu. Mali sme možnosť si pozrieť

Mládežnícke oddelenie FSZEK

priestory ústrednej knižnice, kde nemohlo chýbať rozsiahle a útulné mládežnícke oddelenie s dračou tematikou a vrúcnu knižničkou.

Mgr. Ladislav Dombi, Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede

Foto: Archív Žitnoostrovej knižnice v Dunajskej Strede

NA UČENIE NIE JE NIKDY NESKORO

Súčasná digitálna doba je charakteristická rýchlym rozvojom informačno-komunikačných technológií. Je to doba, v ktorej sú kladené stále väčšie nároky na ľudí všetkých vekových kategórii, seniorov nevynímajúc. Knižnice ako vzdelávacie inštitúcie sú nielen zdrojom literatúry, ale aj výraznou zložkou v systéme neformálneho vzdelávania všetkých vekových skupín, aj seniorov.

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave je známa ako osvedčené miesto vzdelávania širokej verejnosti, stále hľadá nové témy, nové možnosti. Vzdelávacie projekty si vyžadujú aj primerané technické vybavenie, čo nie je lacná záležitosť. Koncom minulého roku sme sa projektom **Spolu to zvládneme** zapojili do výzvy **Nadačného fondu Telekom** Zrelí pre dobu digitálnu, zameranej na získavanie digitálnych zručností seniorov.

Už v marci, po uvoľnení prísnych protipandemických opatrení, sme v spolupráci s **FabLab** z CVTI SR uskutočnili trojdňový workshop pre seniorov a organizované školské kolektívy **S FabLabom hravo a tvorivo v knižnici**. Seniori aj školáci sa učili pod vedením skúsených lektorov modelovať v aplikácii Tinkercard a vytlačili si na 3D tlačiarňi svoje prvé vlastnoručne naprogramované modely. Na druhý deň sme sa učili programovať micro:bity a vypaľovali sme do dreva. Workshopu sa zúčastnilo 16 seniorov a 3 triedy (61 žiakov). Ohlasy zo strany seniorov, detí aj pedagógov boli pozitívne, takže sme rozbehli realizáciu plánovaných kurzov v rámci projektu **Spolu to zvládneme**. Z finančnej podpory **Nadačného fondu Telekom** sme v priebehu roku 2022 zakúpili technické vybavenie do knižnice - deväť sád Micro:bitov, 9 sád Cutbotov a 3D tlačiareň Prusa.

V apríli sme zrealizovali kurz **Začíname s 3D modelovaním a 3D tlačou**, v máji

kurz Tvorivé laboratórium - 3D modelovanie určené seniorom a ich vnúčatám, v júni ďalší kurz Tvorivé laboratórium - 3D modelovanie a programovanie micro:bitov.

V júli sme v spolupráci s FabLab CVTI SR zrealizovali školenie pracovníkov regionálnych knižníc Trnavského kraja. Cieľom bolo naučiť knihovníkov pracovať s novými technológiami, aby mohli realizovať kurzy vo svojich knižniciach.

Celkovo sme v tomto roku zrealizovali 10 kurzov. Podľa ohlasov kurzy splnili očakávania účastníkov a my sme naplnili ciele projektu - rozvoj digitálnej gramotnosti seniorov a širokej verejnosti, vytvorenie podmienok pre zlepšenie zručnosti v ovládaní počítačovej, komunikačnej a digitálnej techniky seniorov a širokej verejnosti - podnecovanie a motivácia seniorov k praktickému využívaniu počítačovej a digitálnej techniky. Zároveň sme vytvorili priestor na nadväzovanie nových sociálnych kontaktov seniorov a ich aktívne zapájanie sa do spoločenského života a zrealizovali sme vzdelávanie pracovníkov knižnice pre digitálnu gramotnosť a nové technológie.

Od účastníkov sme žiadali aj spätnú informáciu - spokojnosť s obsahom a formou kurzov. Seniori zväčša hodnotili kurz ústne, ale získali sme aj niekoľko písomných vyjadrení. Hodnotenie seniorky (vek 62 r.): *„Workshop mi otvoril úžasné obzory. Získala som nové informácie a zručnosti. Chcem ich rozvíjať a stať sa rovným partnerom svojim vnúčatám. Dokonca ich môžem niečo o najnovších technológiách teraz poučiť. Určite spolu prideme do knižnice na ďalšie aktivity.“*

*Jana Brliťová, Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave
Foto: Archív Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave*

**SPOLOK
SLOVENSKÝCH
KNIHOVNÍKOV
A KNIŽNÍC**

VOLEBNÝ ROK V KRAJSKEJ POBOČKE SSKK

Čoskoro sa skončí rok 2022, bohatý na volebné udalosti. Budeme mať nových (starých) županov, primátorov, starostov, poslancov.

O priazeň svojich členov sa vo voľbách uchádzali aj kandidáti do výboru trnavskej pobočky SSKK. Krajská konferencia pobočky sa uskutočnila 30. septembra za účasti predsedníčky SSKK Heleny Mlejovej. Nadpolovičnou väčšinou členov pobočky boli zvolení na obdobie 2023 – 2026 títo členovia výboru:

Jana Brliťová, Miriam Danková, Emília Dolníková, Benjamína Jakubáčová, Helena Laczová, Zuzana Martinkovičová, Pavol Tomašovič.

Rudolf Husovič a Silvia Sameková zostanú ako náhradníci a spolu s Miriam Dankovou sa budú uchádzať o členstvo v slovenskom výbore SSKK na valnom zhromaždení vo Zvolene.

Všetkým kandidátom srdečne blahoželáme.

Veríme, že nový výbor bude pokračovať v overených aktivitách a bude pri tom pozorne načúvať hlasu členskej základne. Takisto veríme, že nasledujúce štyri roky budú o niečo priaznivejšie k socializácii a vzájomnému kontaktu. Ľudský prvok je jednoducho nezastupiteľný a práve komunitné aktivity sú charakteristickým socializačným prvkom. Keď si k tomu pridáme túžbu po celoživotnom vzdelávaní, príslušnosť k profesijnému statusu, či možnosť ovplyvňovať odborné smerovanie slovenského knihovníctva, môžeme konštatovať, že krajská pobočka má pevné miesto v regionálnej štruktúre kultúrneho, vzdelávacieho a spoločenského života.

Predpokladáme, že novozvolení predstavitelia samosprávy budú túto skutočnosť pozitívne akceptovať a naďalej budeme svedkami podpory knižníc, tak ako to vidíme

v prípade novostavby záhradnej čítárne Knižnice Juraja Fándlyho či iných veľkorysých plánov knižníc v regióne.

Veď tieto ostrovy poznania a porozumenia, ako knižnice nazýva novozvolený člen výboru trnavskej pobočky SSKK a riaditeľ Knižnice Juraja Fándlyho Pavol Tomašovič, si panoramatickú a intenzívnu pozornosť zaslúžia.

*PhDr. Zuzana Martinkovičová
predsedníčka Krajskej pobočky SSKK v Trnave*

Za členov celoslovenského výboru SSKK boli po volebnej konferencii vo Zvolene zvolené z Krajskej pobočky SSKK v Trnave Ing. Silvia Sameková a Mgr. Míriam Danková. Do kontrolnej a revíznej komisie bola zvolená Mgr. Lívia Koleková. Spolok na konferencii ocenil za rozvoj slovenského knihovníctva a prácu pre SSKK naše členky Mgr. Líviu Kolekovú a Benjamínu Jakubáčovú.

Novým predsedom SSKK sa stal Mgr. Ján Šimko z Knižnice pre mládež mesta Košice.

Všetkým oceneným ako aj novému predsedovi a členom výboru srdečne gratulujeme!

-redakcia KS-

EXKURZIA KNIHOVNÍKOV DO BRODZIAN Deň s príchutou histórie

V utorok 13. septembra 2022 sme sa my, členovia Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov a knižníc v Trnave, vybrali na odbornú exkurziu do Brodzian a blízkeho okolia. O 8.15 hod. sme spred železničnej stanice v Trnave vyrazili autobusom, ktorý spoľahlivo šoféroval Ivan Sokol, na cestu. Krátko pred 10.00 hod. sme už boli v Brodzianoch, kde sme navštívili Slovanské múzeum A. S. Puškina. Je pracoviskom Slovenskej národnej knižnice a nachádza sa v ňom

literárno-múzejná expozícia slovensko-ruských literárnych a kultúrnych vzťahov. Pôvodná jednoduchá kúria bola v roku 1669 prestavaná na renesančný kaštieľ. V 19. storočí patrila rakúskemu diplomatovi barónovi Gustavovi Friesenhofovi, pôsobiacemu na cárskom dvore v Rusku. So svojou prvou manželkou Natáliou Ivanovnou Zagriašskou mal syna Gregora, neskoršieho spoluzakladateľa Matice slovenskej. K jej založeniu Gregor napísal báseň *Búrka nad Slovenskom*. Bol aj meteorológom a dobrovoľným hasičom. Po smrti Natálie si Gustav Friesenhof vzal za ženu švagrinú básnika A. S. Puškina (ktorý už vtedy nežil) – Alexandru N. Gončarovovú, a tak do kaštieľa v Brodzanoch začala chodiť aj vdova po A. S. Puškinovi – Natália Nikolajevna Puškinová – Lanská s ich deťmi a druhým manželom Lanským. Tak sa v Brodzanoch vytvorilo priaznivé prostredie pre kultúrne a špeciálne literárne aktivity (ako literárne a hudobné večierky). Pestovala ich aj vzdelaná a charizmatická dcéra Gustava a Alexandry – Natália von Oldenburg. Vyštudovala za maliarku a písala básne. Je o nej známe, že v blízkom lese dala vybudovať kaplnku s rodinnou hrobkou (1895), letohrádok Babylon na stretnutie umelcov (1911) a za ním cintorín pre svojich psov. Tiež sa venovala charite – založila nemocnicu, sirotinec, starobinec i dievčenskú školu. Exponáty múzea boli zaujímavé, mali sme možnosť vidieť napríklad herbár so stodeväťdesiatročnými zachovanými kvetmi či veraje dverí, na ktorých bola po-

značená výška Natálie Nikolajevny Puškinovej – Lanskej, jej detí i druhého manžela. Po komentovanej prehliadke expozície sme sa poprechádzali v parku a spravili sme si spoločnú fotografiu pred kaštieľom. Tí odvážnejší z nás sa vydali na cestu k evanjelickej kaplnke a k letohrádku Babylon po ťažko schodnom lesnom teréne. Bola to poriadna prechádzka, ale neľutovali sme. Letohrádok, hoci sa na ňom veľmi podpísal zub času, má stále svoje kúzlo.

O 12.35 hod. sme však už zase sedeli v autobuse a smerovali sme do Šimonovian navštíviť tamojší Vodný hrad. Je to jeden z najstarších kaštieľov svojho druhu na Slovensku a národná kultúrna pamiatka. Šimonovany sú mestskou časťou Partizánskeho, no kedysi boli samostatnou obcou s bohatou históriou. Ich dejiny siahajú až do 12. storočia. Približne súčasnú podobu získal goticko-renesančný kaštieľ v 15. storočí. Predtým bol neskororománskym hrádkom, pozostávajúcim z opevnenej obytno-obrannej veže. Tá sa nachádzala v meandri rozvetvenej rieky Nitry. Vodný hrad po celú dobu svojej existencie patrilo rodu Šimoniovcov, ktorí tu žili až do roku 1971. Vtedy zomrela posledná z tohto rodu, Mária Lujza. Bola slobodná, nemala deti a jej smrťou vymrel celý šľachtický rod. Po jej smrti ostal kaštieľ opustený a dochádzalo k rozkrádaniu a ničeniu jeho zariadenia. Neskôr sa však dočkal rozsiahlej rekonštrukcie. Vo Vodnom hrade sme absolvovali komentovanú prehliadku a pozreli sme si napríklad aj stálu expozíciu Tehla – stavebný materiál štyroch prírodných živlov. Tiež nás zaujal pôvodný drevený strop zo 16. storočia v miestnosti, kde sa konávajú čítania, besedy so spisovateľmi, divadlá či komorné koncerty.

Exkurziu sme zakončili voľným programom v meste Partizánske (v bývalých Baťovanoch), ktorý sme využili na občerstvenie. Okolo 15.40 hod. sa už s nami autobus ponáhlal domov.

Odborná exkurzia knihovníkov do okresu Partizánske bola podnetná a pútavá. Aj počasie nám prialo. Ja osobne som si rozšírila obzory, pretože v týchto končinách Slovenska som nikdy nebola. Knihy sú skvelá vec, no o pamätihodnostiach nestačí len čítať, treba ich aj vidieť.

Mgr. Ružena Šípková, členka SSKK, poetka a publicistka

Foto: Archív Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Všetky materiály z tejto sekcie, ako aj ďalšie metodické usmernenia nájdete na stránke Slovenskej národnej knižnice www.snk.sk

**Metodický materiál, ktorý vydal Knižničný inštitút SNK. Príručka je určená pre starostov a zastupiteľov obcí pre budovanie a fungovanie knižníc*

Autor: Mgr. Nikola Kianicová

**Metodický materiál, ktorý vydal
Knižničný inštitút SNK
Autor: Mgr. Jana Skalícová*

**Metodická príručka k vypĺňaniu štatistického výkazu KULT 10-01 s podrobným popisom jednotlivých modulov výkazu
Autor: PhDr. Ivety Kilarovej, CSc.*

Knižničný spravodajca. Časopis pre verejné knižnice TTSK

Ročník 49, číslo 1, rok 2022

Edícia Metodika. Vydáva Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Dátum vydania: november 2022

Vychádza 1x ročne

Zodpovedný redaktor: Pavol Tomašovič

Redakčná rada: Miriam Danková, Emília Dolníková, Ľubica Malá, Silvia Sameková, Darina Kráľová, Ladislav Dombi

Neprešlo jazykovou úpravou. Redakcia časopisu si vyhradzuje právo krátenia, resp. úpravy príspevkov

Rozsah: 48 s.

Nepredajné

Redakčná úprava: Miriam Danková, Ľubica Malá, Emília Dolníková

Grafická úprava a spracovanie: Miriam Danková a Váry s.r.o.

Náklad: 210 ks

Registrácia: MK SR EV 3657/09 ISSN 1339 - 4991

